

Misvísandi tíðindaflutningur í Kringvarpinum um FarGen

Bogi Eliassen
*Verkætlanarleiðari,
FarGen*

Í tíðindasendingini kl 18 hós-
dagin 30 januar 2014 vóru
tvær samrøður viðvíkjandi
FarGen. Lurtarin bleiv
settur eftir við tí fatan, at

FarGen var koldømt av
bæði donsku og føroysku
vísindasiðsemisnevndunum
og at verkætlan ikki lýkur
føroyskar lógarkarmar. Hetta
er ikki rætt og undirritaði
hevur gjørt vart við hetta í
Kringvarpinum

Danska nationala vísinda-
siðsemisnevndin (DNVK)
segði, at fyrsta uppskotið var
bæði ein biobanki og gransk-
ingarverkætlan, og mælt
var til at býta verkætlanina
sundur.

**FarGen fylgdi til-
mælinum frá
donsku nevndini**

FarGen hevur fylgt til-

mælinum frá donsku sið-
semisnevndini, og avgerð
var tikin um at byggja
FarGen upp í tveimum lut-
um. Talan er um at byggja
upp ein “biobank udenfor
forskningsprojekt”, sum skal
liggja í Vevnaðarskránni
hjá Ílegusavninum. Hitt var
at gera eitt føroysk refe-
rencugenom, ein umsókn,
sum er send til Vísindasið-
semisnevndina, men ikki er
viðgjørð.

Sambært svarinum
frá, hevur tað verið uttan
fyri heimildarøkið hjá Vís-
indasiðsemisnevndum at við-
gera uppbygging av “Biobank
udenfor forskningsprojekt”.

Danskt notat um “biobank
uden forskningsprojekt”

Hvørt uppbygging av skrá
uttangranskingsskalviðgerast
av Vísindasiðsemisnevndum
hevur verið eitt ivamál í
donsku skipanini, og í notati
frá 13. Juni 2005 frá Indenrigs-
og Sundhedsministeriet
– og sum danska nationala
vísindasiðsemisnevndin
vísur til á síni heimasíðu og
sendi okkum í samband við
viðgerðina av FarGen um-
sóknini, stendur:

Biobanker etableret med
henblik på en eventuel frem-
tidig forskning – biobanker
uden for forskningsprojekt
– kan ikke godkendes af

komitésystemet, da der
savneshjemmel hertil, lige-
som der heller ikke er behov
for sådan hjemmel, da det
indsamlede biologiske mater-
iale ikke er gjort til genstand
for forskning. Sådanne bio-
banker med forskningsformål
skal udelukkende an-
meldes til Datatilsynet.
(http://www.dnvk.dk/
forskere/vejledning%20
modul/kapitel%202_0/
kapitel%202_6/~media/
Files/cvk/loveogregler/
Brevfortolkning.ashx.

Føroyska Ílegulógin
ger, at í Føroyum skulu all-
ar verkætlanir, sum eru
tengdar at ættartræi, gerast

í samstarvi við Ílegusavnið.
Eisini skal ein sáttmáli skal
skrívast við Ílegusavnið.
Júst hettar tryggjar, at allar
verkætlanir lúka galdandi
lógarverk, tað skal Ílegu-
savnið tryggja - og hetta er
eisini galdandi fyri FarGen.

Tað bleiv greitt frá í sam-
røðuni við Finn Koba, at
FarGen tekur støði í Ílegu-
lóginu, og sjálvsagt at virða
lógina – og at menningin av
FarGen hevur verið við støði
í tí politisku visjón, sum var
við Ílegulóginu. Hetta bleiv
tíðanverri klipt burtur.

Sjúkrahúsverk á hættisligari kós

Óli Michelsen
lækni

Karsten Hansen bleiv heilsu-
málaráðharri í samgonguni.
Beinanvegin boðaði hann frá
nýggjari kós í heilsumálum.
Nú skuldi høvuðsdentur
leggjast á heilsu. Øll skuldu
vera við í fyrireiðingunum.
Heilsurøktarar, ítróttarleið-
arar, vøddamýkjarar o.s.fr.
skuldu til samrøðu.

Í heyst var álit lagt fyri
Føroya Løgting. Tað ítøki-
ligasta í álitinum var, at vit
skuldu hava einar fimm
heilsudeplar; men ógreitt

var, hvussu deplarnir skuldu
setast saman og figgjast.

Tað sum undraði mest
var, at einki stóð um sjúkra-
húsini. Í Løgtinginum vildi
Karsten Hansen einki siga
um sjúkrahúsini.

Tað kom fram, at játtanin
til sjúkrahúsini skuldi skerj-
ast við 40 mill. kr.

Karsten Hansen var
ikki meir enn komin í
landsstýrissessin, so fekk
Klaksvíkar Sjúkrahús 25
mill. kr. – og hví ikki. Tað
hevur verið óvani ella
siðvenja, at landsstýrismenn
kradda til seg og síni, og
mentamálaráðharrin hevði
fingið hálvatriðju ferð so
nógv til sínar skúlar. Hetta
var rættvísgjørt við at útseta
og minka um ein skúladepil.
– Her fóru so út móti 100 mill.
kr. uttan nágreiniliga grund-
geving og uttan hóvasták.

Seinni sæst lýsing eftir
fólki at stýra kommunu-
læknaskipanini úr Klaksvík.
Hetta tykist løgið, tí sam-
gongan hevur lagt doyðin á

at leggja stovnar saman, fyri
at fáa betri rakstur og minka
um kostnaðin.

Lógin sigur trý sjúkrahús,
og harvið verður tað. Vit
eru í ferð við at gera stórar
broytingar og arbeiða intenst
fyri at fáa funktiónir út á øll
sjúkrahúsini. Soleiðis sigur
Karsten Hansen í viðtalu við
Sosialin 29. nov. 2013.

Tá játtanin til sjúkra-
húsini skal skerjast við 40
mill. kr., merkir hetta, at
Landssjúkrahúsið skal niður-
pínast – beint móti gongdini
í grannalondunum, har ser-
deildir verða savnaðar á
stórum sjúkrahúsum fyri at
fáa betri og biligari tænastru.

Landssjúkrahúsið

Eftir heimsbardagan batna-
aðu móguleikarnir fyri sjúku-
viðgerð skjótari og skjótari.
Kanningartólini blivu betri,
kunnleikin til sjúku øktist,
heilivágur bleiv betri o.s.fr.
Sjúkrahúsini blivu fyrst býtt
upp í kirurgiska og medi-
sinska deild, og hesar eru

siðani býttar upp í fleiri og
fleiri serdeildir. Neyðugt var
at savna serdeildir á færri og
størri sjúkrahúsum.

Fyri hálvari öld siðani var
rákið í Danmark komið til
sentralsjúkrahús umboðandi
eini 300.000 fólks.

Í Føroyum var roynt at
fylgja við. Landssjúkrahúsið
varð bygt í 60-árunum, og
fyrst í 70-árunum vóru
meir enn tiggju føroyskir
serlæknar á Landssjúkra-
húsinum – eitt risa framstig,
og fyrst í 80-árunum var
Landssjúkrahúsið í dygd
mett at nærkast donskum
sentralsjúkrahúsi.

Beinanvegin kom til
sjónar móttstøða og illvilji
móti, at vit skuldu hava eitt
meginsjúkrahús.

Keglið um sjúkrahúsini
hevur gjørt stóran skaða.
Vit dragna í mun til granna-
londini. Hetta sæst aftur
í kostnaðinum til heilsu-
tænastur uttanlands, sum
veksur við rúkandi ferð – er
farið upp um 150 mill. kr. um

árið, - og her stendst ikki á at
fáa eykajáttan.

Eg havi mett, at sjúkra-
húsini kosta einar 100 mill.
kr. ov nógv í rakstri um
árið. – Eftir metingunum,
danir hava brúkt, kundu
vit spart 50 mill. kr. við
at savna serdeildirnar á
Landssjúkrahúsinum, og
høvdu vit brúkt helmingin
av teimum 150 mill. kr. heima,
kom meginparturin aftur í
Landskassan við skatti, MVG,
tollu o.s.fr..

Eitt gott heilsuverk hevur
stóran týðning fyri trivnaðin
í landinum, og fyri at før-
oyingar flyta heimaftur. Vit
hava stórt trot á læknum –
serliga kommunulæknum.
Einir 100 útbúnir føroyskir
læknar arbeiða uttanlands,
so her kundi okkurt verið
betri.

Tankin um heilsudeplar
ljóðar spennandi. Her kundu
kommunulæknarnir fingið
tíðarhóskandi umstøður.

Fyri mær tykist álitid hjá
Karsten Hansen tíverri at

vera ein stór sápubløðra og
skálkaskjól fyri í duldum
at skava til Klaksvíkar. Á
valfundi, sendur í sjónvarp-
inum, legði Karsten Hansen
stóran dent á, at hann fór
at stríðast fyri Klaksvíkar
Sjúkrahúsi.

Hví krógvaði Karsten
Hansen sínar ætlanir við
sjúkrahúsunum burtur undir
viðgerðini í løgtinginum, tá
hann í novembur sigur seg
arbeiða intenst fyri at fáa
deildir út á øll sjúkrahúsini,
og hvat liggur aftanfyri, tá
hann sigur: Lógin sigur trý
sjúkrahús, og harvið verður
tað.

Sjúkrahúsmálið tykist
so gruggut, illgrunavert og
huldukent, at Føroya Løgting
eigur at taka álitid til nýggja
viðgerð, so ætlanirnar hjá
Karsten Hansen koma fyri
dagin.

Vit hava nógv mikið av
huldumálum.

BankNordik – rættið mistakið!

Magnus Rasmussen
*borgarstjóri
Runavíkar kommuna*

Fráboðanin í gjár um ætlan-
ina hjá BankNordik at stongja
kassaavgreiðsluna í Saltang-
ará - ta einastu hjá bankanum
í Eysturoynni - hon er heilt
óskiljandi og eigur at verða
tikin upp til nýggja viðgerð
í bankanum, har leiðslan
so rættar mistakið og letur
avgreiðsluna framhaldandi
verða opna.

Væl veit eg, at vit liva
í eini talgildari verð, og at
menningin á hesum økinum

gongur skjótt. Hendan menn-
ing gevur nýggjar møgu-
leikar og avloysir mangan
siðbundnar mannagongdir.
Hetta er eisini í lagi, men
altíð eiga heildarmetingar
at verða gjørdar, soleiðis at
atlit verða tikin til, hvat nú
einaferð er besta loysnin.
Og her er tað, at eg meti, at
BankNordik í hesi ætlan
mistekur seg, tí hetta kemur
hvørki at gagna kundanum
ella bankanum, og hvat er so

vunnið? Er endamálið hjá
bankanum tá nátt?

Tað, sum hendan ætlanin
kemur at bera við sær er
m.a.:

- Versnandi tænastru - vit
missa jú eina tænastru
- Persónliga samskiptið við
kundan versnar
- Misnøgdar kundar
- Kundar fara at skifta til
annan peningastovn

Til hetta málið finst bert
ein røtt og góð loysn, og
hon er, at kassaavgreiðslan
framhaldandi verður opin.

Veljið tað røttu og góðu
loysnina!